

Wychodzi codziennie, oprócz dni następujących: po Świętach uroczystych i Niedzielach. — Prenumerata w biurze Dyrekcji, ulica Miodowa Nr. 487 i Kantorach. — Obwieszczenia przyjmują się za opłatą od wiersza druku: za 1-krotne obwieszczenie kop. 6, za 2-krotne kop. 9, za 3-krotne kop. 12. — Artykuły nadsyłane do zamieszczenia w Dzienniku nie zwracają się. — We wszystkim co dotyczy Dziennika, należy odnosić się wprost do Dyrekcji obu Dzienników Warszawskich.

Prenumerata w Warszawie rocznie rs. 8. — Półrocznie rs. 4. — Kwartalnie rs. 2. — Miesięcznie kop. 67. — Bez odnoszenia w biurze Dyrekcji prenumerata nie przyjmuje się. — Numer pojedynczy kop. 5. — Za odnoszenie do domu, opłaca się miesięcznie kop. 5. — Na prowincji na stacjach pocztowych w Królestwie i Cesarstwie Rocznie rsr. 9 kop. 20. — Półrocznie rsr. 4 kop. 60. — Kwartalnie rsr. 2 kop. 30. — Miesięcznie kop. 80.

Rok 4.

SPIS RZECZY

DZIAŁ URZĘDOWY. — Rada administracyjna. — Warsz. zarząd doh. akcyzy. — Ukaz do rząd. senatu. — Order. — Nominacja. — Mosk. towarzystwo nankowe. — Ustanowienie stypendjum. — Ułatwienie dla żydów.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY. — Warszawa. — Przegląd polityczny. — **Telegramy.** — **Wiadomości telegraficzne.** — Bruk warszawski na wystawie paryskiej. — Tydzień giełdowy. — Tydzień handlowy. — P. Jakowicka. — Łazienki w Płocku. — Wiadomości statystyczne. — Wypadek. — Narodowa uroczystość w Kijowie. — Szkoły niedzielne. — Wystawa koni. — Temperatura. — Dokumenta dyplomatyczne w kwestji wschodniej (d. c.) — Anglja. — Powstanie fenienów. — **Austrja.** — Zwolnienie sejmów. — Podróż ministrów. — Sejm węgierski. — **Francja.** — Ciało prawodawcze. — Prawo o zgromadzeniach. — **Prusy.** — Parlament północno-niemiecki. — **Korespondencje ze Lwowa i Paryża.** — **Korespondencja handlowa z Gdańska.** — **Rozmaitości.**

PRZEWODNIK WARSZAWSKI. — Nowe dzieła, i t. d.

DZIAŁ URZĘDOWY

Warszawa,
dnia 7 (19) Marca.

Rada Administracyjna Królestwa, postanowieniem z d. 3 (15) Stycznia r. b. N. 511, darowiznę rsr. 150, od której procent ma być użyty corocznie w d. 24 Lutego n. s. w połowie na zasilenie lepszą strawą w tym dniu, starszej ludności domu schronienia ubogich i sierot starozakonnych w Warszawie, w drugiej zaś połowie na bieżące potrzeby tegoż zakładu, aktem darowizny na d. 1 (13) Grudnia 1865 r. urzędownie sporządzonym i prawnie zaakceptowanym przez Maurycego i Gustawę z Bauertzów małżonków Brauman, uczynioną, w myśl art. 910 K. C. z zachowaniem praw osób trzecich zatwierdziła.

Rada Administracyjna Królestwa, postanowieniem z d. 3 (15) Stycznia r. b. N. 510, darowiznę sumy rs. 750, ubezpieczonej na dobrach Dembinki, jako wieczysty fundusz na reperację kościoła i szkółki w Niegowie, oraz na wybudowanie z czasem, w miarę powiększania się procentu, domów dla szkół początkowych w Lucynowie i Mościskach, a nadto z procentu przeznaczyć się mającego z czasem na reperację kościoła i szkółek w miejscach powyżej wskazanych dziesiątą część na wsparcie wdów i sierot w parafji Niegów, aktem na dniu 19 (31) Marca 1862 r. urzędownie sporządzonym i prawnie zaakceptowanym, przez księdza Florjana Gieczyńskiego proboszcza w Niegowie okręgu Stanisławowskim, Gubernji Warszawskiej uczynioną w myśl art. 910 Kod. Cyw. z zachowaniem praw osób trzecich i pod warunkami bliżej w akcie darowizny wyszczególnionymi, zatwierdziła.

Warszawski Zarząd dochodami akcyzy. — Podaje się do wiadomości, iż nastąpił termin odnowienia patentów na sprzedaż trunków w przyszłym kwartale r. b. Zarządy Akcyzne 1, 2, 3 i 4-go Uczastków wzywają interesowane w tej sprawie osoby pośpieszyć z podaniem deklaracji o uzyskanie rzeczonych patentów wraz z świadectwem udowodniającem osobistość pragnącego trudnić się handlem trunków zgodnie z 251 § Ustawy Akcyjnej. Dla ułatwienia zaś osobom zyczącym otrzymać pozwolenie na wykupienie patentów, wspomniane Zarządy przygotowały litografowane wzory do deklaracji, które będą wydawać bezpłatnie. Godziny w których przyjmowani będą interesanci z podaniami są następujące: W Zarządach Akcyjnych 2, 3 i 4 Uczastków od godziny 7-ej do 10-tej z rana i od 5-tej do 7-ej po południu, w Zarządzie zaś 1-ym od 8-ej do 11-ej z rana. Osoby zaś które we właściwym terminie nieuzyskają patentów, a będą trudnić się sprzedażą trunków po terminie patentem zakreślonym, ulegną karze oznaczonej

artykułem 19 przepisów o karach za przekroczenia postanowień dotyczących dochodu od trunków.

Ukaz do rządzącego senatu. Uznawszy za pożyteczne dla rozwoju przemysłowego uchylenie istniejących dotąd ograniczeń mocy udzielanych w Cesarstwie i królestwie Polskiem przywilejów na nowe wynalazki i wydanie w tym celu jednostajnych dla udzielania takich przywilejów przepisów, zatwierdziliśmy przezrządane w komitecie do spraw królestwa Polskiego w tej mierze projekta, i w skutku tego rozkazujemy: 1) Obowiązujące w Cesarstwie przepisy o przywilejach na nowe wynalazki i odkrycia, objęte w artykułach 125 — 159 postanowienia o fabrykach i zakładach (t. XI Zb. pr. wyd. z r. 1857), rozciągnąć do gubernij królestwa Polskiego, tak aby odtąd przywileje na odkrycia, wynalazki i ulepszenia udzielane były w tych gubernjach, wskazanym w powyższych artykułach porządkiem z ministerstwa finansów lub ministerstwa dóbr rządowych, podług tego, do którego będzie to należeć. Odtąd wszystkie z ministerstwa finansów lub z ministerstwa dóbr rządowych udzielone przywileje rozciągać się mają zarówno tak do Cesarstwa, jakoteż do gubernij królestwa Polskiego, niezależnie od tego, gdzie będzie zrobiony wynalazek, odkrycie lub ulepszenie. 2) Sądowe rozpoznawanie i rozstrzyganie w gubernjach królestwa Polskiego sporów dotyczących przywilejów, odbywać się ma jak dotąd w tych gubernjach stosownie do miejscowych instytucji i przepisów, w drodze cywilnej lub kryminalnej, z zastrzeżeniem wszakże, aby o wydaniu stanowczych w tych sprawach wyroków właściwe władze sądowe udzielały wiadomość wydziałowi ministerstwa finansów lub dóbr rządowych, z którego przywilej wydany został. 3) Ogłoszenia zamieszczone podług art. 139, 145, 151 i 159 ustawy przemysłowej (t. XI Zb. pr.) w pismach publicznych obu miast stołecznych, dotyczące przywilejów, mają być zamieszczone i w gazetach urzędowych warszawskich. 4) Przywileje udzielone tak w Cesarstwie jakoteż w królestwie, przed ogłoszeniem niniejszego Ukazu Naszego, zachowują moc swoją w granicach tego tylko kraju, w którym zostały udzielone. Każdy mający już przywilej może ustanowionym w Cesarstwie porządkiem żądać rozciągnięcia mocy tego przywileju w drugim kraju na cały zakres czasu, na jaki przywilej ten jest wydany. 5) Obowiązujące dotąd w królestwie postanowienie rady administracyjnej z d. 8 (20) lipca 1837 r. i wszelkie inne postanowienia o przywilejach, zniesione zostają. 6) Wszelkie rozporządzenia w wykonaniu niniejszego ukazu, który niezwłocznie umieszczony być ma w Dzienniku praw, wkładają się na ministra finansów, za porozumieniem się z namiestnikiem Naszym w królestwie i ministrem dóbr rządowych. — Rządzący senat wyda stosowne w tej mierze rozporządzenie. — Na oryginale własną Jego Cesarskiej Mości ręką podpisano: „ALEXANDER.“ W Petersburgu, 16 lutego 1867 r. (Siew. Pocz.)

Order. — N. Szach perski udzielił pomocnikowi moskiewskiego dyrektora poczty, rzeczywistemu radcy stanu **Pawłowowi**, order Iwa i słońca 1-ej klasy, na przyjęcie i noszenie którego, Najjaśniejszy Pan w d. 7 lutego Najwyżej zezwolił raczył. (Rus. Inw)

Nominacja. — Przez Najwyższy rozkaz z d. 27 lutego, doktor byłego 3-go okręgu korpusu żandarmerji, radca kolegjalny **von Bok**, mianowany został doktorem warszawskiego okręgu żandarmerji.

Utworzenie moskiewskiego towarzystwa naukowego. — Najjaśniejszy Pan, na skutek uchwały komitetu ministrów, Najwyżej zezwolił na utworzenie przy okręgu naukowym moskiewskim towarzystwa matematycznego i upoważnił ministra oświecenia publicznego do zatwierdzenia ustawy tego towarzystwa. (Siew. Pocz.)

Ustanowienie stypendjów. — Na przedstawienie ministra oświecenia publicznego, wniesione na skutek wstawienia się prezydującego w radzie administracyjnej Syberji wschodniej, względem urzędzenia przy szkole w

Blagowieszeńsku (w obwodzie amurskim) stypendjów z procentów od ofiarowanej sumy 2,095 rs. 95 k., stosownie do życzenia ofiarodawców, pod nazwą *stypendjów Mikołaj Busse*, b. gubernatora obwodu amurskiego. — Najjaśniejszy Pan, w dniu 30 stycznia r. b. najwyżej przychylił się do tego. (Siew. Pocz.)

Ułatwienie dla żydów w zachodnich guberniach. — Najjaśniejszy Pan, na skutek decyzji komitetu ministrów, w dniu 20-go stycznia roku bież. rozkazał raczył: aby Najwyżej zatwierdzone 12 lutego 1865 r. postanowienie komitetu ministrów o środkach ułatwienia żydom w zachodnich gubernjach przechodzenia z rolniczego do innych stanów, rozciągniętem zostało w ogólności do żydów, osiadłych na gruntach właścicieli ziemskich. (Siew. Pocz.)

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

Warszawa,
dnia 7 (19) Marca.

Dziś, kiedy nie otrzymujemy, jak zwykle we wtorek, dzienników berlińskich, które w niedzielę nie wychodzą, poczta nie przywiozła nam dzienników brukselskich, paryskich i londyńskich, i z tego powodu nie mamy bogatego zasobu ważniejszych wiadomości politycznych do podzielenia się z naszymi czytelnikami.

Depesza z Konstantynopola z 12-go przez Odese, zawiadamia o niejakich pojedynczych usposobieniach Partji, bardzo spóźnionych. Według tej depeszy, spodziewano się w Konstantynopolu przybycia delegowanych, ze wszystkich okręgów wyspy Kandji, z wyjątkiem dwóch wybranych przez Serwer-paszę, z których połowa jest muzułmanów. Trudno sobie wyjaśnić tę wiadomość w obec zapewnień z innych źródeł, że chrześcijanie na w. Kandji stanowczo odmówili uczestniczenia w delegacji, i kiedy też depesza na początku powiada, że wiadomości z Kandji są przychylnie dla greków. Zapowiedziane w tejże depeszy reformy dla w. Kandji, miaaowicie ustanowienie trybunałów chrześcijańskich i wice-gubernatora chrześcijanina, nie są nawet tak dalece sięgające, jak pierwotnie wymagano, a tembardziej teraz są zupełnie spóźnione, bo, jak donoszą z Wiednia, w dniu 16-ym reprezentanci trzech wielkich mocarstw w Konstantynopolu, wystąpili z propozycją ustąpienia wyspy Kandji na korzyść Grecji. Reprezentant angielski, nie otrzymawszy stosownych instrukcji, nie przyłączył się do tego kroku swych kolegów. Wprawdzie, wiadomość tę podaje wiedeńska *Die Presse* i dla tego potrzebuje ona potwierdzenia, wszelako wątpliwe można, aby w każdym razie kandjoci zadowolnili się reformami, o jakich wspomina powyższa depesza.

Wiener Ztg. podaje dekret cesarski, zwołujący sejmy Czech, Morawji i Krainy na d. 6-ty kwietnia. Dzienniki węgierskie będąc przekonane, że Kroacja koniecznie siłą okoliczności będzie popchnięta do porozumienia się z Węgrami, z wielkiem pobłażaniem traktują opór kroatów. W kwestji mianowicie m. Fiume (Rieki) dzienniki węgierskie dowodzą, że Węgry robią łaskę Kroacji, wcielając to miasto, które inaczej stałoby się portem włoskim. Ministerstwo węg-

gierskie nie nalega jednak w tej kwestji, nie chcąc rozdrażniać umysłów.

W ciele prawodawczym francuzkiem p. Rouher broniąc polityki rządu, dowodził, że Francja ze wszystkimi mocarstwami jest w przyjaźni, że nigdzie nie ma powodów do obaw, a dawniejszy związek niemiecki był niedogodniejszy dla Francji niż obecny związek północno-niemiecki. Na to p. Juljusz Favre rzucił pytanie, po co wniesiono projekt reorganizacji armji, jeżeli położenie jest takie, jak przedstawia go p. Rouher. Dzisiejszy nasz telegram z Paryża donosi, że ciało prawodawcze znaczną większością przeszło do porządku dziennego w tej kwestji.

Jen. Castelnau, który teraz przybył do Paryża, oświadczył cesarzowi francuzów, że wbrew marszałkowi Bazaine, wierzy w żywotność cesarstwa meksykańskiego, jeżeli cesarz Maksymilian zdoła pokonać Escobeda.

Zwracamy uwagę czytelników naszych na zamieszczone poniżej korespondencje ze Lwowa i Paryża.

Telegramy

DIENNIKA WARSZAWSKIEGO.

Paryż, 19 marca. Na posiedzeniu ciała prawodawczego, w kwestji interpelacji p. Thiersa po mowach Favre'a, Cassagnac'a, Thiers'a i Rouher'a, izba uchwaliła 219 głosami przeciw 45, przejście do porządku dziennego.

Wiedeń, 19 marca. Według dzisiejszej *Die Presse*, Austria wypowiedziała Prusom traktat monetarny niemiecko-austrjacki.

(Correspondenz Bureau.)

Wiadomości telegraficzne.

* **Paryż, 16 marca.** Jenerał Castelnau oświadczył wczoraj cesarzowi, że wbrew twierdzeniu marszałka Bazaine, wierzy w żywotność cesarstwa meksykańskiego, jeżeli cesarzowi Maksymilianowi powiedzie się pobić Escobeda. (*Die Presse*.)

* **Konstantynopol, 12 marca.** Wiadomości z Kandji nadeszły przez Odesę, są pomyślne dla greków. Turcja wysyła tam ciągle posiłki. Na wyraźne domaganie się ambasadora ruskiego, Porta postanowiła dla ocalenia rodzin greckich (nieprzyjmujących współdziałania statków zagranicznych) wybrać w tym celu dwóch urzędników prawomocnych, pp Adoseder i Sarawar, polecić im opiekę nad rodzinami kandjoczek i przewiezienie ich w razie potrzeby do Chios lub Samos. Spodziewają się tu przybycia delegowanych wziętych ze wszystkich okręgów Kandji, z wyjątkiem dwóch, przez Sarver-paszę. Połowa tych deputowanych składa się z muzułmanów. Spodziewają się reform dla Kandji; mają być ustanowione sądy chrześcijańskie i wice-gubernator chrześcijański. Na wyraźne żądanie posłów wielkich mocarstw, Porta zajmuje się obecnie wypracowaniem reform na korzyść chrześcijan. Patriarcha Grzegorz domaga się przywrócenia jego dawnych praw, i projektuje zmianę w zarządzie duchownym wprowadzonym przez Portę. Nubar-pasza przybył do Konstantynopola. Rząd turecki nie ma zamiaru zgodzić się na żądane ustępstwa przez wice-króla egipskiego. (*Ajencja ruska*.)

* (Bruk warszawski na wystawie paryskiej). W przebiegu kilkudziesięciu lat minionych, każdy z kolei zarząd administracji miejskiej, każdy zmieniony skład służby inżynierskiej zwracał gorliwą uwagę na stan bruków w mieście Warszawie i przedsięwzięcia różne, z różnym powodzeniem środki dla ich ulepszenia. Patrzelismy, nie bez zajęcia, na liczne w tej mierze próby bruku z kamieni zwyczajnych, to jest okrągłaków na beton sadzonych i grubym szabrem klinowanych; na bruki z takichże kamieni płytowanych i o ile można szczerze, wedle systemu murowego wiązanych, żelaznymi tyranami ubijanych; mamy dobrze w pamięci bruk z kamieni granitowych w kostkę obrabianych, tak niefortunnie zastąpiony później brukiem drewnianym; korzystamy dotąd z bruku kostkowego z kamieni porfi-

rowych szlzączkach, który jak ciągle reperacje i powstające coraz nowe wyboje przekonywają, że względu na kruchość tego materiału nie przedstawia pożądaną trwałości; odbywamy wreszcie nieustającą jazdę po najnowszych próbach bruku z tafli żelaznych, jaki przed laty trzema na moście Aleksandrowskim, a przed rokiem na ulicy Czystej położony został. Z wszystkich prób tu wymienionych, bruk żelazny, jak doświadczenie przekonało, okazał się najwięcej odpowiednim, w dogodnościach odbywanej po nim jazdy nieporównanym, zachowanie czystości umożliwiającym, a do tego najtrwałszym. — Ci, którym znane są wielkie miasta europejskie, jednozgodnie przyznają, że o ile bruk zwyczajny z okrągłaków, z kamieni płytowanych lub kostkowych wiele jeszcze pozostawia do życzenia, o tyle znów żelazny bruk warszawski, ma za sobą wszystkie zgoda pożądaną zalety, i w takim jak u nas systemie nigdzie za granicą widzieć się nie daje, i dla tego zgodnie z uznaniem kompetentnych, kilka tafli rzeczonożnego bruku żelaznego, z technicznym rysunkiem i opisem, przesłane obecnie zostały, z upoważnienia władzy, na powszechną wystawę paryską, zwłaszcza, że system bruku tego nie będąc niewolniczym naśladownictwem bruku podobnego, jeżeli gdzie istnieje, stanowi w nowych zupełnie technicznych warunkach własny pomysł inżynierów tutejszych. Że zaś bliższe i dalsze okolice Warszawy obfitują jeszcze w zwyczajne kamienie granitowe (okrągłaki), będące nierównie tańszym jak żelazo materiałem, i że z takiego właśnie lub podobnego materiału w Niemczech, a szczególnie w Belgji robione są bruki podług nowych systemów, mających być dokładniejszymi od naszych, aby więc na gruncie bliżej zbadać takowe i zaraz na wiosnę zastosować je przy zabrukowaniu nowych ulic i przebrukowaniu dawniejszych, w tych dniach inżynier miasta Grotowski, z wielu robót powszechnego użytku chlubnie znany, wyjeżdża do Niemiec i Belgji, a nawet ma zlecenie sprowadzić kilku zdolnych majstrów z zagranicy.

* (Tydzień giełdowy). Fluktuacje kursów waluty naszej na giełdzie berlińskiej były wprawdzie tylko drobne w tygodniu upłynionym, pomimo to giełda nasza zdawała się przeczuwać jakąś reakcję, gdyż w dniu wtorkowym przy znacznych obrotach wszelkich dewiz zagranicznych notowano w końcu przewyżkę na Berlin $\frac{1}{3}\%$, na Wiedeń $\frac{1}{2}\%$. Podwyżka w notowaniu przez resztę tygodnia dalsze postępy czyniła tak, iż w dniu piątkowym doszliśmy do różnicy, 1% w weksłach na Berlin; $\frac{1}{2}\%$ na Wiedeń; $\frac{3}{5}\%$ na Hamburg; 1% na Londyn, oraz $1\frac{1}{8}\%$ na Paryż. Zapotrzebowanie giełdy naszej były codziennie nierówne, przez kilka dni w tygodniu przyczyniły się do żywych i obfitych transakcji we wszystkich dewizach, tak iż summa ogólna obrotów weksłowych tygodnia ubiegłego, większe aniżeli średnie przybrała rozmiary. Czynność giełdy naszej w obrotach z papierami publicznymi i wartościami procentującymi w tygodniu ubiegłym była bardzo mała. Kurs listów zastawnych obniżył się w ciągu tygodnia na 1 ser. o $\frac{1}{2}\%$, na 2 zaś ser. o $1\frac{1}{4}\%$, gdy różnica między 1 a 2 ser. do 9% dochodzi. Obligacji skarbu po odbytem w dniu poniedziałkowym losowaniu, nie znalazły żadnego uwzględnienia, pomimo codziennie zdarzających się ofiarowań tego papieru. Pożyczka prenjowa 1 emisji straciła w tygodniu ubiegłym $\frac{1}{2}\%$ na swej wartości. 2 emisja była w początku tygodnia kupowana, jako przed losowaniem, po kursie wyższym, po nastąpieniu zaś losowaniu, transakcje ustały. Likwidacyjnych listów kupiono kilka sum nieznacznych, po kursie niezmiennym. Z akcji kupowano kilka sum terespolskich, po kursie wszelako obniżonym. Akcje warszawsko-wiedeńskie doznały obniżenia na giełdzie berlińskiej o 2 tal., u nas transakcje w tym papierze nie miały miejsca; akcji rosyjskich i fabryczno-łódzkiego ani żądano, ani też ofiarowano. (*G. Hand.*)

* (Tydzień handlowy). **Warszawa, 16 marca.** **Zboże.** W tygodniu ubiegłym dowozy na nasz targ były średnie, a cena pomimo obniżenia się wartości jej na rynkach zagranicznych podwyższyły się o $15-22\frac{1}{2}$ kop. na korcu. Obroty miały miejsce na potrzebę konsumcji miejscowej, gdyż chęć spekulacji w obec coraz bardziej spadających cen zupełnie u nas ustała. **Żyto** z powodu przybywających ciągle dowozów drogą żelazną petersburską obniżyło się w końcu tygodnia o 20 kop. na korcu. **Jęczmień i owies** utrzymały ceny zeszłotygodniowe. **Groch** cukrowy utrzymał się w cenie, polny obniżył się o 30—45 kop. **Olej** konopny i lniańny sprzedany był po cenach zeszłotygodniowych. W cenach **okowity** nie można żadnej zmiany zaznaczyć, wartość jej w miarę dowozów się podnosi lub spada. **Wetna.** Interes w tym produkcie pozostaje bez ożywienia, z wełny miejscowej zakupiono kilkaset pudów litewskiej napowrót do Rosji po cenie 23 rsr. za pud. W interesie zaś terminowym zakupy są do minimum ograniczone tak z jednej strony z powodu wstrzymania się spekulantów zagranicznych od transakcji, jako i z drugiej

strony chęcią osiągnięcia wyższych cen przez producentów naszych. Ceny kontraktowe ciągle utrzymują się na 5—8 tal. niżej cen zeszłotygodniowych kontraktowych, co przy podniesieniu się od kilku tygodni waluty pruskiej większe zyski producentom naszym przysporza. **Cukier.** W bieżącym tygodniu płacono ceny następujące: do cesarstwa w znacznych partjach: Guzów, Sanniki, Ostrów, Orszew po rsr. 4 kop. 20; Majerhof rsr. 4 kop. 05, Dobrzelin sprzedano znaczną partję Nr. 2 po rsr. 3 kop. 97 $\frac{1}{2}$. Na miejscową konsumcję płacono: Hermanów rsr. 4 kop. 27 $\frac{1}{2}$ — r. 4 kop. 30, Ostrów, Orszew rsr. 4 kop. 25. Łyszkowice rsr. 4 kop. 20. Majerhof rsr. 4 kop. 15. Dobrzelin, Rytwiany, Łąśmierz r. 4 kop. 05. Mączkę mieloną białą od rsr. 3 kop. 45 — rsr. 3 kop. 50 za kamień 24 funty. W interesie produktowym obroty są ciągle mało znaczne. **Konopi** przybyło w ostatnich 14 dniach około 2,000 pudów, takowe poszły na skład nie znajdując nabywcę: żądają za nie rsr. 3 kop. 65 — do rsr. 3 kop. 70. **Za olej** słonecznikowy żądają rsr. 4 kop. 35, za lniańny rsr. 3 kop. 75 — rsr. 3 kop. 80. (*Gaz. Handl.*)

* (P. J a k o w i c k a). Znana śpiewaczka tutejsza doznaje obecnie wielkiego powodzenia we Włoszech. Mamy pod ręką kilka gazet, jak „L'Astes” z d. 23 lutego, „Frustra teatrale” z 2 marca, „Risita teatrale” z 28 lutego, „Cosmorama” i „Trovatore” z 2 marca, w których publicyści włoscy przesadzają się wzajem w gorących pochwałach i uwielbieniach dla naszej utalentowanej śpiewaczki, i przytaczają sonety ofiarowane jej w holdzie przez poetów. Oto, jak jedna z tych gazet „Frustra teatrale” z d. 2 marca opisuje pożegnalne wystąpienie p. Friderici: „W zeszyły wtorek (d. 20 lutego) w teatrze „Alfieri” odbyło się widowisko na benefit prima donny p. Teodorji Friderici (Jakowickiej). Sala była oświetlona „a giorno” kosztem miasta, a damy siedzące w łóżach przybrane były w strój balowy dla okazania szacunku beneficjantce. P. Friderici oprócz „Lucji” śpiewała 2-gi akt opery Ballo in Maschera z tenorem Patrovich. Arja i duet, taki wzbudziły entuzjazm, że artystka kilkakrotnie przywołaną została zaraz po ich wykonaniu. Rozdawano w sali alegoryczne poezje ofiarowane jej w holdzie; olbrzymie bukiety ozdobione bogatymi szarfami ofiarowane p. Friderici podczas widowiska, a na zakończenie podano jej wieniec srebrny wykintnej roboty od klubu towarzystwa zachęty artystów. Takie pochwały i tak powszechne dowody admiracji oddane śpiewaczce naszej przez gazety i publiczność włoską, najtrudniejszą w udzielaniu jednych i drugich, świadczą wymownie o istotnie niepospolitym talencie p. Jakowickiej, która zapewne z czasem powróci do rodzinnego miasta, ażeby ofiarować swój talent na usługi tutejszej sceny. **Al.**

* (Łazienki w Płocku). Otrzymałmśmy następującą korespondencję z Płocka: „Jeden z niemieckich, zakochanych w ochędóstwie, ekonomistów, nader słusznie utrzymuje, że z ilości wypotrzebowanego mydła, można sądzić o stopniu cywilizacji pewnej danej społeczności. Nie trafniejszego nad powyższe zdanie. Idziemy nawet dalej, — sądzimy, że z ilości wypotrzebowanego mydła, można mieć wyobrażenie o stopniu zamożności. Przejście od mydła do łaźni publicznych, rzecz nader prosta i chętnie schodzimy po stromej górze aż na dół, ku mostowi płockiemu, ażeby parę słów o urządzeniu ich powiedzieć, bo doświadczać samym o ile one są dogodne dla publiczności, nie radzimy. Jest w tym budynku ośm pokojów z wannami, które się różnią tylko od siebie stopniem wilgoci i zimna. Hermetycznie na głucho zalepione okna, niepozwalają odświeżać się powietrzu i prócz pary unoszącej się z wanień, płuca nasze nie mogą mieć zaszczytu czemś czystsze od oddychać. Oddawna niepobielane wanny, tradycyjny kurz na oknach, kurz na rurach prowadzących wodę, kurz na meblach formy przedpotopowej, na zwierciadle najeźdźcą polamanem i wykrzywającym fizjognomję, — co najmniej ów kurz, stanowi dowód, że przeciw są zamiatane. Wchodzisz i żądasz wanny uprzednio zamówionej. Fornal przywołany od pompy nad Wisłą, wskakuje do numeru, i bez uprzedniego wytknięcia wanny, otwiera krany. Przyszedłem po to, żeby się wykapać, wchodzę więc do wanny: gorąca! — a tu brakuje zimnej wody, bo ów fornal nie dokończył pompować wody; — wina przybyłego; zimna! — brakuje gorącej wody; — chłodno w pokoju, „niech wielmożny pan pozwoli, zapewnia usługujący, ja zaraz podpalę w piecu”. W żadnym położeniu nie jest tak bezbronnym biedny człowiek, jak siedząc w kąpielu, i ta filozoficzna uwaga zniewoliła być cierpliwym. Dawajże ręczników mój przyjacielu! „zaraz panie” — i długie pół godziny minęło nim rachujący na piwo, parobek, stawił się, wraz z zimnem ulałującym z nieopalonego korytarza. Bądźże tu ochłodnym, pomyślałem, przypłacisz zdrowiem, a może i życiem... Porównując jednak łaźni ciepłą w Płocku z łaźniakami wiślanymi, prawda przemawia na korzyść pierwszych. Proszę sobie wyobrazić, starą budę dre-

wianą, odepchniętą od brzegu i połączoną z niem tylko jedną kładką chwiejącą się bez poręczy: sześć numerków tak ciasnych, że najrzęczniejszy gimnastyk nie uchroni się od guza. Jeżeli śmiało i odważnie jak na niego przystało, rzuci się w wodę. Stronie i uginające się schodki, rżnięte obite u spodu deskami wyrwanymi ze starej stajni, i ażeby ciekawy wzrok nie dostał się do kąpiącego się, utrefione starym płótnem z worków zatłuszczonych dla nieprzenikania wody, nareszcie taka ciasnota, że z pewnym stopniem korpulencji ani wleźć ani wydobyć się nie można!! Amfiteatr, a raczej zakład gdzie się oczekuje na kąpiel, od skwaru słonecznego lub deszczu nie przykryty płótnem lub dachem. Mała ilość bielizny, która z tego powodu nie jest należycie wysuszona. Nareszcie, jeden, jedyny chłopak dla obsługi — jeden, jedyny grzebień dla całej publiczności! — oto jest obrazek zakładu publicznego miasta posiadającego do 20,000 ludności!!! Smutno jest takie czasy opisywać, wolelibyśmy uwielbiać, chęć się, jak wydobywać na wierzch prawdę, — że brak pracy, brak konkurencji, złe nałogi i do nieprzebaczenia pobłażanie publiczności, owa delikatna apatja od wystawienia swoich nieudolności — za swoje, jest rezultatem podobnych nieładów. J.....

* (Wiadomości statystyczne, d. c.). Magistrat m. Warszawy w ciągu roku zeszłego wydał pozwolenia na wzniesienie nowych budowli lub reparaację starych, a mianowicie w m. Warszawie: 1) na budowę domów murowanych frontowych, trzypiętrowych 16, dwupiętrowych 32, jednopiętrowych 51, parterowych 5; — 2) na wystawienie oficyn murowanych trzypiętrowych 15, dwupiętrowych 25, jednopiętrowych 15, parterowych 21; — 3) na nadmurowanie piętr 3; — 4) na wystawienie zabudowań gospodarskich: murowanych stajen 18, wozowni 14, komórek 19, kloak 30, składów 4, szop 4, parkanów 8; — 5) na reparaację zabudowań murowanych 61; — 6) na budowę domów frontowych drewnianych, jednopiętrowych 7, parterowych 7; — 7) na budowę oficyn drewnianych, parterowych 10; — 8) na budowę zabudowań gospodarskich drewnianych: stajen 5, wozowni 7, komórek 12, kloak 6, szop 11, altan 6, parkanów 6; — 9) na reparaację zabudowań drewnianych 57; prócz tego udzielono pozwolenia: 1) na przerobienie okien na sklepy 81; — 2) na urządzenie mieszkań poddasznych 8; — na urządzenie jatki rzeźniczej 1; — na przerobienie zabudowań murowanych niemieszkalnych na mieszkalne 12; — 5) na wystawienie bud dla okazywania figur woskowych i t. p. 6; — na postawienie sztachet 2; — 7) na postawienie budek dla stróży 13; — 8) na urządzenie piecy piekarskich cukierniczych 4; — 9) na przerobienie oficyny murowanej na warsztat ślusarski; — 10) na wystawienie odlewni żelaza 1; — 11) na nadmurowanie komina w oficynie 1; — 12) na urządzenie palni 1; — 13) na urządzenie wystaw sklepowych 4; — 14) na wystawienie dystylarni 2; — 15) na urządzenie piwni murowanych 3; — 16) na urządzenie bramy 2; — 17) na wystawienie fabryki zdunskiej 1; — 18) na urządzenie karuzel 2; — 19) na wystawienie budowli fabrycznych 12; — 20) na wystawienie cyrków 2; 21) na postawienie teatru 1; — 22) na wystawienie cegielni 1; — 23) na urządzenie drzwi w parkanie 3; — 24) na urządzenie dymników w domach 2. W przedmieściu Pradze: 1) na wystawienie domów murowanych frontowych dwupiętrowych 2, piętrowych 1; — 2) na budowę oficyn murowanych piętrowych 3, parterowych 11, piętrowych 1; — 3) na budowę domów drewnianych piętrowych 1; — 4) na wystawienie zabudowań gospodarskich drewnianych stajen 3, komórek 4, kloak 4, altan 3, szop 3; — 5) na reparaację zabudowań murowanych 6; — 6) na reparaację zabudowań drewnianych 10; 7) na przerobienie zabudowań drewnianych niemieszkalnych na mieszkalne 5; — 8) na postawienie budek dla stróży 3.

* (Wypadek). W dniu wczorajszym w nowo budującej się oficynie domu nr. 1909a przy ulicy Twardej, znaleziono niezwykłą Katarzynę Rekwart, żonę robotnika piwowarskiego, trudniącą się zbieraniem po śmieciach. Kobieta ta, wedle powyższych wiadomości, oddawała się nałogowi pijaństwa, i śmierć jej, jak wnoszą wypadki, nastąpiła w skutek napadu apoplektycznego; sąd właściwy o tem zawiadomiony został.

* (Narodowa uroczystość w Kijowie). *Kijew.* pisze: Rocznicą 19 lutego obchodzoną była w Kijowie z największą uroczystością, przez mieszkańców tamiecznych. O godzinie 2-jej, rozpoczęły się zabawy ludowe, urządzone staraniem gminy miejskiej kijowskiej, na placu kreszczatyckim, gdzie urządzone były chustawki, widowiska akrobatów i namioty z różnemi traktamentami. Na placu wznosiły się chorągwie i słupy do władania. Chóry śpiewaków i orkiestry wojskowe odzywały się na przemian; przebrani żołnierze przedstawiali różne sztuki, które pobudzały do śmiechu ohocho lud. Powszechna wesołość przeciągnęła się do późnego wie-

czora; miasto było iluminowane. U naczelnika kraju był tego wieczora świetny bal kostjumowy.

* (Szkoły niedzielne). Przy seminarjach duchownych nowogrodzkim, kalugskim, litewskim, samarskim, połockim, smoleńskim, ołonieckim, sara-towskim, charkowskim, podolskim, pskowskim, orłowskiem i poławskim otwarte zostały szkoły niedzielne.

* (Wystawa koni). Z najwyższego polecenia, odbędzie się w m. Grodnie 18 przyszłego czerwca wystawa koni włościańskich, oraz popis tychże.

* (Temperatura powietrza w różnych stronach Europy). Dnia 26 lutego (10 marca) o godzinie 8-jej zrana było w Petersburgu — 11,3; w Moskwie — 13,6; w Kijowie — 6,6; w Nikolajowie +2,5; w Odesie +9,6; w Rydze — 11,5; w Warszawie — 7,1; w Paryżu + 8,6; w Rzymie +10,0. (*Siew. Pocz.*).

* (Dokumenty dyplomatyczne w kwestji wschodniej). *Jour. de St. Pet.* podaje, oprócz zamieszczonych w ostatnim naszym numerze, następujące dokumenty:

Okólnik ministra spraw zagranicznych, księcia Górczakowa, do cesarskich legacji.

St. Petersburg, 20 maja 1860.

Uwaga jaką wzbudziły w całej Europie rokowania których w tej chwili przedmiotem jest stan Wschodu, skłania nas do uchronienia od wszelkiego błędu i od wszelkiego mylnego lub przesadzonego tłumaczenia, udziału jaki w nich wziął gabinet cesarski i celu jaki sobie proponuje w tej kwestji.

Od roku przeszło raporta urzędowe naszych agentów w Turcji, wskazują nam coraz groźniejszy stan prowincji chrześcijańskich pod panowaniem Porty, a mianowicie Bośni, Hercegowiny i Bułgarij.

To położenie nie datuje od teraz; ale zamiast polepszyć się, jak należało się spodziewać, tylko pogorszyło się w ostatnich latach.

Chrześcijańscy poddani Sułtana, przyjęli z ufnością i wdzięcznością stanowcze obietnice reform; ale jeszcze oczekują ich praktycznego urzeczywistnienia, w nadziei której uroczyste akta monarchji i zatwierdzenie Europy, nadały podwójne uświęcenie.

Namiętności i nienawiści zamiast uspokoić się, na nowo się rozogniły; czyny gwałtów, cierpienia ludności, i nakoniec wypadki na zachodzie Europy, które miały echo na Wschodzie jako zachęta i nadzieja, sprawiły tam wzburzenie.

Wyraźnie podobny stan rzeczy nie może trwać dłużej, bez niebezpieczeństwa dla państwa otomańskiego i powszechnego pokoju.

W tem przekonaniu, po bezskutecznej z jednej strony usiłowaniu wyjaśnienia rządowi tureckiemu groźności takiego stanu rzeczy, komunikując mu po kolei wszelkie wiadomości wskazujące na duży popędzone przez władze miejscowe; po wyczerpaniu z drugiej strony, względem chrześcijan wszelkich środków perswazji jakimi rozporządzaliśmy, aby ich skłonić do cierpliwości, szczerze i z prawością wynurzyliśmy się przed gabinetami wielkich mocarstw europejskich. Przedstawiliśmy im położenie, tak jak wynika z raportów naszych agentów, bliskość przesilenia, nasze przekonanie, że odosobnione przekładania, jałowe obietnice i paljatywa, nie były dostateczne do uprzedzenia go, i nakoniec konieczność porozumienia wielkich mocarstw pomiędzy sobą i z Portą, ażeby wspólnie naradzić się nad środkami, mogącemi jedynie położyć tamę temu niebezpiecznemu położeniu.

Nie przedstawiliśmy bezwzględnych propozycji, co do sposobu postępowania. Ograniczyliśmy się na wskazaniu nagłości i wytknięciu celu.

Co do pierwszej nie ukrywaliśmy, iż nie zdaje się przypuszczać wątpliwości, ani dozwalać na zwłokę.

Co do drugiego, zdawał się nam przedstawiać dwie odrębne fazy.

Przedewszystkiem bezwzględne miejscowe zbadanie, z udziałem delegowanych europejskich, dla sprawdzenia rzeczywistości faktów.

Następnie zgoda, jaką mają ustalić wielkie mocarstwa z sobą i z Portą, aby jej zalecić ułożenie środków organicznych niezbędnych dla zaprowadzenia jej istotnego, prawdziwego i trwałego polepszenia w jej stosunkach z ludnościami chrześcijańskimi państwa.

Nie chodzi tu zatem o mieszanie się obrażającą godność Porty. Nie podejrzywaliśmy jej zamiarów. Pierwsza jest interesowana aby wyjść z obecnego położenia.

Czy takowe jest rezultatem zaślepienia, tolerancji lub słabości, udział Europy może być tylko jej użytecznym, czy to dla rozjaśnienia jej sądu, czy dla wzmocnienia jej działań.

Nie może być także mowy o wdzieraniu się w jej prawa, których poszanowania pragniemy, ani o wy-

woływaniu zawikłań, których uprzedzenie jest naszym życzeniem.

Porozumienie pomiędzy wielkimi mocarstwami i Portą, którego utworzenia pragniemy, powinno być dla chrześcijan dowodem, że los ich wzięty został pod rozwagę, i że na prawdę zajmują się jego polepszeniem. Jednocześnie powinno być dla Porty pewną rękojmią życzliwych zamiarów mocarstw, które utrzymanie państwa otomańskiego, zamieściły w liczbie głównych warunków równowagi europejskiej.

Tak z jednej jak z drugiej strony, należałoby upatrywać w tem pobudkę — dla rządu tureckiego do ufności i bezpieczeństwa, dla chrześcijan do cierpliwości i nadziei.

Ze swej strony, po nabyciu przeświadczenia, Europa według naszego zdania nie może znaleźć gdzieindziej, tylko w tem moralnem działaniu, rękojmią wymaganych przez pierwszorzędną kwestję, z którą nierozeralnie łączony jest spokój i w której interesu ludzkości łączy się z interesami polityki.

Nasz Najjaśniejszy Pan, nigdy nie wypierał się swej sympatji dla pierwszych. Jego Cesarska Mość nie chce przyjąć na swe sumienie zarzutu, że zachował milczenie w obec takich cierpień, kiedy wznosiły się głosy gdzieindziej w okolicznościach wcale nie tak gwałtownych.

Zresztą jesteśmy głęboko przekonani, że te względy są nieodłączne od interesu politycznego, jaki łączy się dla Rosji jak i dla wszystkich mocarstw, z utrzymaniem państwa otomańskiego.

Chcemy wierzyć, że ten pogląd podzielają wszystkie gabinety. Ale mamy także przekonanie, że czas złudzeń minął, i że wszelkie wahanie się, wszelkie odroczenie, miałyby groźne następstwa.

Przyczyniając się wszelkimi naszymi usiłowaniami do wprowadzenia rządu otomańskiego na drogę, mogącą zapobiedz tym ewentualnościom, dajemy mu, według naszego zdania, dowód troskliwości, spełniając zarazem obowiązek ludzkości.

Zapraszając wielkie mocarstwa do złączenia się z nami w tym celu, usuwamy, według naszego zdania, wszelką możliwość wyłącznych widoków lub wyłącznego mieszanja się.

Taki jest cel propozycji przesłanych dworom berlińskiemu, londyńskiemu, paryżkiemu i wiedeńskiemu. Jakikolwiek będzie ich rezultat, chodzi nam o to, aby myśl która im przewodniczyła została zrozumiana.

Dla tego upoważniony pan jesteś, z rozkazu Jego Cesarskiej Mości, do odczytania niniejszej depechy ministrowi spraw zagranicznych.

Dalej *Jour. de St. Pet.* pisze: „Tymczasem Porta, chcąc uspokoić wielkie mocarstwa z usunięciem ich kontroli, powierzyła wielkiemu wezyrowi Mehmed-Kiprisli-paszy, zadanie udania się osobiście na prowincję, dla przekonania się o istotnym stanie rzeczy. Środek ten przychylnie oceniony został przez gabinety. Nie przywiązując do niego żadnych złudzeń; gabinet cesarski nie zaniedbał niczego co tylko od niego zależało, aby ten środek urzeczywistnił nadzieje, jakie łączyły się szczególnie z osobą i przeszłością wielkiego wezyra. Konsulowie ruscy we wszystkich miejscowościach jakie miał zwiedzić, otrzymali rozkaz wskazania mu wszystkich faktów o jakich mieli wiadomość, a które mogły mu wyjaśnić cel jego misji. Oto co książę Górczakow pisał do hrabiego Kisielewa pod 3 czerwca 1860 r.:

Wyciąg z listu ministra spraw zagranicznych księcia Górczakowa, do hrabiego Kisielewa, ambasadora ruskiego w Paryżu, datowanego z Carskiego Siola, 3 czerwca 1860 roku.

Przedewszystkiem przystąpię do kwestji wschodniej. Koniecnie jest czasowo wstrzymana z powodu misji Kiprisli-paszy, którego powrót do Konstantynopola, wskazuje chwilę ponowienia wspólnego działania, jeżeli wszelako mocarstwa porozumieją się dostatecznie w tym celu, i jeżeli cierpliwość ludności chrześcijańskich wytrwa do tego czasu. Pod tym względem nic nie mam do dodania, do tego co ostatnio panu powiedziałem.

P. Thouvenel uznaje wraz z nami nieszczęśliwe położenie Wschodu i nagłość działania. Oddaje sprawiedliwość umiarkowaniu naszej podstawy, lecz przypisując złe głównie niedbalstwu rządu centralnego, sądzi, że najsłabszym sposobem zapobieżenia zgubnym następstwom podobnej dezorganizacji, jest działanie ma sam środek rządu, aby go obudzić z jego apatji. Na mocy tych względów, ewentualne instrukcje reprezentantom wielkich mocarstw w Konstantynopolu i porozumienie na tem polu, zdają się p. Thouvenelowi, najlepszymi środkami do przedsięwzięcia.

Z naszej strony, nie przestawaliśmy przemawiać w Konstantynopolu w tym duchu. Przed odwołaniem się do Europy, sumiennie i przez długi czas spełniliśmy obowiązek oświecenia Porty, dostarczając dosłownie wiadomości, jakie nam nadchodziły o usposobieniach umysłów w prowincjach chrześcijańskich i o nadużyciach i występkach tam popełnianych się. Wiesz pan tak dobrze jak ja, że to do niczego nie doprowadziło.

Dziś rząd otomański przebudził się z letargu. Ale do tego było potrzeba, aż takiego echa, jakie Cesarz nadał swemu głosowi. Należy wiedzieć, jaki użytek zrobią doradcy sułtana z tego przebudzenia. W niczem nie będziemy się sprzeciwiać ich dobrym usposobieniom, jeżeli takowe się ukazą, i pierwsi będziemy sobie wieszali, jeżeli Mehmed-Kiprisli, korzystając ze światła, jakie nabędzie w swym objeździe, zachowa swemu monarsze zasługę organicznych reform.

Zatem, powtarzamy, zupełnie spełniliśmy z naszej strony zadanie, jakie p. Thouvenel wskazuje zbiorowej troskliwości Europy, co się tyczy wpływu na rząd centralny Turcji. Ale czy Europa zrobiła tyleż i czy jest skłonna do postępowania praktycznie po tej drodze? To jest, czy są szersze szanse spodziewania się, iż pomiędzy reprezentantami wielkich mocarstw w Konstantynopolu, utrwali się konieczna dla skuteczności działania zgoda, — zgoda, która byłaby nieprzełamana, gdyż Porta chyba nie mogłaby opierać się jednoznacznie życzeniom wielkich mocarstw? Doświadczenie przeszłości i to bardzo bliskiej, nie pozwala nam w tym względzie się ludzi.

P. Thouvenel zamknął się w mgłach ogólnych pojęć. Jego rozumowanie przypuszcza Europę, jaką być powinna, kiedy my musimy brać w rachubę istniejącą rzeczywistość. Jeżeli minister spraw zagranicznych znajduje sposób utrwalenia tego porozumienia, to nie zbraknie tam naszego udziału. Nasz Najjaśniejszy Pan nie ma tu ani poządlivosti, ani tających się zamiarów.

Istniał środek, który mógł doprowadzić do podobnej zgody, mianowicie zbadanie europejskie w którym wielkie mocarstwa, gdyby były sumiennie usłużone, mogły zgruntować głębokość rany i wywnioskować same konieczność bezwzględnego i skutecznego zaradzenia. Ten środek wymyka się, z powodu słabego przyjęcia, jakiego doznała nasza propozycja w tym względzie.

Dziś, powtarzam, jesteśmy ograniczeni do rezultatów zbadania tureckiego i do nadziei, jakie możemy uzasadnić na osobistych natchnieniach Kiprisli-paszy.

Zresztą, ponieważ zdaje się umówionem, że wielki wezyr po powrocie do Konstantynopola, zakomunikuje rezultat swej misji reprezentantom wielkich mocarstw, byłaby to także chwila, kiedy ci ostatni mogliby przełożyć rady, których wartość praktyczna będzie zależała od utrwalonej pomiędzy nimi zgodzie.

Pod tym względem nie potrzebujemy dawać nowych ewentualnych instrukcji księciu Łobanowowi. Koledzy jego zastaną go ożywionym szczerem pragnieniem porozumienia się, przejętym przekonaniem, że istnienie Turcji w Europie, zależy będzie od postępowania rządu tureckiego względem jego chrześcijańskich poddanych, a zatem zawsze gotowym do udzielenia poparcia wszystkiemu, co mogłoby przyczynić się do utrwalenia tego istnienia, bez obrażania praw ludzkości. (d. c. n.)

Anglja.

* (Powstanie fenjenów.) Obawa powstania fenjenów w Dublinie w dniu św. Patryka (17-go b. m.), wywołała tam wielkie obawy. Powiadają obecnie, naturalnie na zasadzie pogłoski, że spryskiężeni zamierzają zniszczyć rury gazowe, ażeby pod zasłoną ciemności przeprowadzić swe plany, obawiające się światła. Jakkolwiek pogłoska ta jest bardzo prawdopodobnie kaczka, pomimo to rząd postawił przy rezerwarze gazowym i przy rurach oddział wojska. Zamek został także zabezpieczony na wypadek niespodziewanego napadu, liczne zaś patrole, liczące najmniej po 5 ludzi, przebiegają we dnie i w nocy ulice, policja zaopatrzoną została w karabiny Snider'a, nabijające się z tyłu, i wszystko zostało przygotowanem do należytego przywitania rokoszan, jak skoro oni się zjawią. Prawdopodobnie w związku z powstaniem spodziewanem w stolicy Irlandji, pozostaje rozkaz telegraficzny, wydany w nocy z poniedziałku na wtorek, ażeby 89-ty pułk (księżniczki Wiktorji), stojący w obozie w Aldersholt, wyruszył natychmiast do Irlandji. Wymarsz tego pułku nastąpił z takim pośpiechem, że pozostawiony został w obozie tabór, który miał wyruszyć później pod zasłoną małego oddziału. W kraju panuje powszechna

spokojność. Kolumny ruchome uwijają się po okolicach, w których ukazują się fenjeni, lecz żołnierze, których nieustanne marsze we dnie i w nocy, w miejscowościach mało dostępnych i wśród niepogody, nadzwyczaj nużą i którzy z tego powodu pałają nienawiścią dla wicherzycieli spokojności, nie znajdują najmniejszej sposobności dla pomszczenia się na nieprzyjacieli. *Gazette* ogłasza nagrody po 250 i 100 fun. ster. za ujęcie niektórych z przewodzców. W ostatnich czasach aresztowano mnóstwo osób tak w Dublinie jak i na prowincji. (Wien. Z.)

Austrja.

* (Zwołanie sejmów.) *Wien. Z.* z 19-go b. m. ogłasza następujący patent cesarski: „My, Franciszek Józef I, wiadomo czynimy: Sejmy Czech, Morawji i Krainy zwołują się na 6-go kwietnia 1867, do miejsce prawem przepisane dla nich zgromadzenia się. Buda, 15 marca 1867 (podp.) *Franciszek-Józef.* (podp.) *Beust. Hr. Taaffe.*”

* (Podróż ministrów.) *Wiedeń, 15 marca.* Ministrowie baron Beust i baron Becke powołani zostali przez cesarza do Pesztu, dokąd udadzą się jutro i gdzie zabawią trzy dni. Minister handlu ma być także powołany następnie do Pesztu, dla porozumienia się z ministrami węgierskimi w przedmiocie dwóch „mieszanych” koncesji. Powiadają, że p. Wüllersdorff oświadczył, że będzie to jego ostatnią czynnością ministerjalną i że niezwłocznie po powrocie cesarza upraszać będzie o dymisję. (*Die Presse.*)

* (Sejm węgierski.) *Peszt, 16 marca.* Na dzisiejszem posiedzeniu izby deputowanych, prezes zdał sprawę z przyjęcia przez króla komisji sejmowej, poczem odczytał mowę arcybiskupa Bartakowica i odpowiedź na nią monarchy. Przemówienie królewskie powitane zostało pełnymi zapału okrzykami Eljen, zwłaszcza ustęp dotyczący całości i swobod konstytucyjnych kraju. Rozprawy nad opracowaniem komisji sześćdziesięciu siedmiu rozpoczną się we środę. (*Corr. Bür.*)

Francja.

* (Ciało prawodawcze.) *Paryż, 16 marca.* Minister Rouher, odpowiadając na mowę Thiersa, powiedział: Rząd nie popełnił żadnego błędu. Francja pozostaje w przyjaźni ze wszystkimi mocarstwami. Pomiedzy mocarstwami panuje zgoda, a nie nieprzyjaźń. Nie ma żadnego powodu do żywienia obawy. Francja zaprzęta się rozwojem swego dobrobytu materialnego. Zdaniem p. Rouher'a, dawny związek niemiecki był dla Francji niedogodniejszy niż terazniejsze Niemcy. — Juliusz Favre zapytuje, dla czego ułożone zostało nowe prawo militarne, jeżeli położone rzeczy jest takie, jak je przedstawia p. Rouher, i przechodzi następnie do spraw niemieckich. — Dalszy ciąg rozpraw odłożony został do poniedziałku. (*Corr. Bür.*)

* (Prawo o zgromadzeniach.) *Paryż, 14 marca.* Oprócz projektu do prawa prasowego, złożony także został wczoraj w cieło prawodawczem projekt do prawa o zgromadzeniach. Projekt ten odpowiada prawie w zupełności wiadomościom, jakie podawano o nim w ostatnich czasach. Zgromadzenia publiczne, o ile takowe nie mają za przedmiot kwestje polityczne lub religijne, mogą odbywać się bez uzyskania poprzedniego pozwolenia. Lecz do władzy właściwej powinno być podane, przynajmniej na 24 godzin przed otwarciem zgromadzenia, zawiadomienie o tem zgromadzenia, podpisane przez siedm osób, stałe w gminie zamieszkałych, z wyraźnym oznaczeniem miejsca, dnia, godziny i celu zgromadzenia, oraz nazwiska, stanu i mieszkania podpisanych. Z doręczenia zawiadomienia tego powinien być udzielony kwit, który ma być okazany władzom na każde żądanie. Zgromadzenie może odbywać się jedynie w lokalu zamkniętym i pokrytym i nie powinno trwać po za zakres zwykłych godzin wieczornych. Dla utrzymania porządku i zapobieżenia nadużyciom, każde zgromadzenie powinno mieć biuro, złożone z prezesa i najmniej dwóch sekretarzy. Biuro powinno czuwać nad tem, ażeby nie miały miejsca żadne rozprawy, obce celom zgromadzenia. Na posiedzeniu może znajdować się urzędnik sądowy lub administracyjny, wydelegowany do tego. Powinien on mieć na sobie oznaki swego urzędu i zajmuje miejsce przez niego samego wybrane. Służy mu prawo rozwiązania zgromadzenia, jeżeli biuro, pomimo upomnienia, pozwala na rozprawy obce celom zgromadzenia i jeżeli zgromadzenie zacznie stawać się hałaśliwym (*tumultueuse*). Obecni mają wydalić się na pierwsze wezwanie i urzędnik spisuje protokół z tego co zaszło. Po rozpisaniu wyborów, zgromadzenia wyborcze mogą odbywać się do okresu nie dalszego jak na pięć dni przed samymi wyborami. Na zgromadzeniach tych mogą znajdować się tylko wyborcy okręgu i legalnie dopuszczalni kandydaci. Kara pieniężna od 300 do 10,000 fr. i kara

więzienia od 6 dni do 6 mies. może być wyznaczona tym, którzy bez spełnienia prawem przepisanych formalności, zwołują zgromadzenie, takowem kierują lub należą do składu jego biura; tym, którzy znajdują się nielegalnie na zgromadzeniu wyborczem lub wszczynają rozprawy obce celowi zgromadzenia, wszystko to niezawisłe od dochodzenia sądowego, na jakie kto narazi się z powodu innego przestępstwa lub przekroczenia, którego się dopuści przy podobnej sposobności. Karze więzienia od 1 miesiąca do 1 roku, lub karze pieniężnej od 300 do 10,000 franków ulegać będą ci, którzy zgłaszają się na zgromadzenie z jawną lub ukrytą bronią, oraz ci członkowie biura i zgromadzenia, którzy nie usłuchają wezwania władzy do rozjeżdżenia się. We wszystkich tych wypadkach, sąd może pozbawić skazanego używania prawa wyborczego na przeciąg czasu od 1 roku do 5 lat. Prefekt policji w Paryżu i prefekci departamentów mogą odraczać wszelkie zgromadzenie, które wydawać się im będzie jako naruszenie porządku lub bezpieczeństwa publicznego. Zgromadzenie może być wzbronione jedynie z decyzji ministra spraw wewnętrznych. (Wien. Z.)

Prusy.

* (Parlament północno-niemiecki.) *Berlin, 16 marca.* Carlowitz postawił następujące poprawki do projektu ustawy związkowej: 1. Członkowie związku mają być obowiązani do odstępowania swych praw monarszych jedynie na korzyść swych sprzymierzeńców związkowych; motywuje on ten wniosek niezbednością odwrócenia wpływu zagranicznego. 2. Prawo trzymania i przyjmowania stałych posłów ma należeć wyłącznie do prezydium związkowego; motywuje on ten wniosek w ten sposób, że w obec zagranicy, rzeczywista jedność związku powinna mieć swój wyraz. (*Corr. Bür.*)

Korespondencja Dziennika Warszawskiego.

Lwów, 15 marca.

W sprawie węgierskiej. — Obawy. — Rada państwa. — Zmarłychwstanie *Dziennik lwowski*.

Głoszą, że podczas teraźniejszego pobytu cesarza w Peszcie, gdzie jest spodziewany br. Beust, niektóre dotąd wiszące kwestje w sprawie reformy konstytucji węgierskiej, mają być stanowczo załatwione. Najtrudniejszym będzie pogodzenie się co do zmian §§. rzecznej konstytucji, które przynajmniej palatynowi władze królewska podczas nieobecności króla w Węgrzech i które określają warunki, pod jakimi król może odroczyć lub rozwiązać sejm; według konstytucji z r. 1848 korona nie może ani odroczyć ani rozwiązać sejm, dopóki tenże nie sprawdzi i nie uchwali budżetu.

Podczas gdy w Węgrzech, jak donoszą dzienniki, radość nie zna ani miary ani granic, opanowała w Wiedniu gielę dziwna obawa; papiery spadają, ażo podnosi się.

Według zapowiedzi urzędowej *Gaz. Wied.* rada szcuplejsza zwołana patentem z 2. stycznia na 18 b. m., będzie odroczone na czas krótki przed zebraniem się.

Dziennik lwowski zmarłychwstał pod nazwą *Dziennik Polski*. Ponieważ sąd półwę kaucji t. j. 12,000 zł. pls. aż do rozstrzygnięcia procesu *kwestjonuje*, przeto *Dziennik polski* wychodzi za połowę kaucji *niezakwestjonowanej*, a więc tylko 3. razy na tydzień. O ile pojawienie się *Dziennika* ze względu na monopolizowanie opinii przez *Narodówkę* nie było przyjęte zostało, o tyle gniewa wszystkich nawet mu życzyliwych, że już w pierwszym numerze odrodzenia swego popadł w organiczny błąd poprzednika swego. Ze też p. Stupnicki, który tym razem wystąpił i jako wydawca i jako protektor, nie może się zdobyć na przekonanie, że plewa choćby nawet czerwona, jest obroczkim niesmacznym, niepożywnym. ♂

Paryż, 13 marca.

Opinia publiczna w przedmiocie reorganizacji armji. — Lamartine. — Wystawa powszechna. — Galileusz i Don Carlos — Byszyński i książdz Żaliński.

Powszechną uwagę zwraca obecnie na siebie projekt reorganizacji armji i ruchomej gwardji narodowej. Opozycja jest bardzo żywa i powszechna, i zdaje się, że będzie jeszcze zaciętszą na prowincji i powoli. Przeciwnicy projektu powiadają, że ta armja, mająca wynosić 1,300,000 do 1,400,000 ludzi, byłaby niedostateczną w razie gdyby Francja chciała wszcząć wojnę zaczepną, albowiem miałyby wówczas przeciw sobie całą Europę. Jeżeli zaś przeciwnie, Francja chce zachowywać postawę obronną, na co jej się przyda tak ogromna armja, która przyniciecie kraj wielkim ciężarem.

Wiadomo z dzienników, że rada stanu uchwaliła projekt do prawa nadającego panu de Lamartine sumę 400,000 franków tytułem nagrody narodowej. Opinia publiczna okazuje się dość surową dla autora

